

OROSZ

A. K. ZSOLKOVSKIJ (filológus és esszéista) NLO kiadónál megjelent „*Paszternak poétikája: Invariánsok, struktúrák, intertextusok*” című könyve a szó szigorú értelmében nem összefüggő tanulmány, hanem sokkal inkább a 70-es évek elejétől a 2000-es évek végéig írott cikkeinek gyűjteménye. A szerző e cikkek mindegyikét publikálta már előzőleg, és sok közülük belekerült előző gyűjteményes munkáiba is, azonban az új kötetben már átdolgozva és új struktúrába rendezve szerepelnek. A szerző maga is monográfiaként definiálja kötetét. Többek közt ez is teszi a könyvet izgalmassá: töredékessége révén nemcsak filológiai tanulmánykötetként olvasható, hanem annak történeteként is, hogyan dolgozik egyazon szerző hosszú időn keresztül egyazon anyagon. A kötetet pozitív kritikai visszhang kísérte, egyes kritikák szerint a Paszternakkal foglalkozó legfontosabb művek egyikévé vált. Zsolkovszkij szerint Paszternakkal furcsa dolog történik: míg a köztudatban ő az a bizonyos szerző, aki a kortárs orosz költészetben leginkább jelen van, valójában azonban ez nem jár együtt azzal, hogy a mai orosz költők valóban olvasnák is Paszternak műveit. Nem arról van szó, hogy soha ki sem nyitották volna Paszternakot, de az aktív olvasói tudatban nincs jelen. Erre néhány igen feltűnő nyom utal: például hogy azoknak a jelentős szerzőknek a száma, akiknél megjelenik a paszternaki tapasztalat (nem absztrakt és bizonyíthatatlan módon, hanem valóban, produktívan elsajátítva), olyan alacsony, hogy akár egy kezünkön is megszámlálható. Emellett az is megemlítendő, hogy míg a 70-es évek költészetében a paszternaki tapasztalat (nem absztrakt és bizonyíthatatlan módon, hanem valóban, produktívan elsajátítva), olyan alacsony, hogy akár egy kezünkön is megszámlálható. Emellett az is megemlítendő, hogy míg a 70-es évek költészetében a paszternaki tapasztalat (nem absztrakt és bizonyíthatatlan módon, hanem valóban, produktívan elsajátítva), olyan alacsony, hogy akár egy kezünkön is megszámlálható. Emellett az is megemlítendő, hogy míg a 70-es évek költészetében a paszternaki tapasztalat (nem absztrakt és bizonyíthatatlan módon, hanem valóban, produktívan elsajátítva), olyan alacsony, hogy akár egy kezünkön is megszámlálható.

„A Kikötői hírekben az a legjobb, hogy csöppet sem szentimentális”
(Cate Blanchett, a Kikötői hírek című film szereplője)

„A Kikötői hírek arról szól, hogyan találunk közösségre az egyes emberek”
(Julianne Moore, a Kikötői hírek című film női főszereplője)

Szeptemberben megrendezték a XXVI. Moszkvai Nemzetközi Könyvkiállítást és Könyvpiacot. Azzal, hogy ez Oroszország egyik legfontosabb „könyves” eseménye, nehéz lenne vitatkozni: három kiállítóteremben zajlik, amelyek összterülete 36 ezer négyzetméter, 45 résztvevő országgal, körülbelül 200 ezer kiadvánnyal, átlagosan napi 100 rendezvénnyel. A Könyvpiac azonban nem minden kiadó számára jelenti az év eseményét: sok kisebb kiadó nem vett részt, mert inkább a Non/fiction Könyvpiacot részesítik előnyben, más kiadók pedig a magas bérleti díjak miatt mondtak le a piacról. A részvétel nemcsak a kiadók, hanem a látogatók számára is pénzbe került. Az openspace.ru oldal felmérést készített a moszkvai és pétervári kiadók körében arról, hogy miért vesznek részt vagy éppen nem vesznek részt a Könyvpiacon, és arról, min változtatnának a működésével kapcsolatban. Részt vett például az Ad Marginem Kiadó, akik 100-120 ezer könyv eladását tervezték. Nem vett részt a Paulsen Kiadó, mert – mint azt a kiadót képviselő Fjodor Szvarovszkij nyilatkozta – a bérleti díj egyenlő háromnapos bevétellel. Ennek oka azonban szerinte nem a bérleti díj irreálisan magas volta, hanem az, hogy az emberek sajnos már nem vesznek könyveket.

Szeptemberben Magyarországra látogatott Ljudmila ULICKAJA, hogy bemutassa legújabb, *Imágó* című könyvét, mely ez alkalomra jelent meg magyarul Goretity József fordításában a Magvető Kiadónál. A regény három jóbarát történetén keresztül mutatja be a Szovjetunióbeli életet Sztálin halála és a peresztrojka közötti időszakból. Ulickaja szeptember 9-én a Pécsi Íróprogram vendégeként mutatta be a könyvet és beszélt alkotómunkájáról, műveinek fogadtatásáról, a kritikához való viszonyulásáról. Az új könyv címe rovtani fogalom, a rovarok kifejtett állapotát jelenti, a regény a huszadik századi ember erkölcsi és szellemi felnőtte válásának problematikuságát mutatja be a szereplők életén keresztül.

Hetven éve, szeptember 3-án született Szergej DOVLATOV író, publicista, kinek novelláskötetei, anekdotákra épülő regényei nagy sikert aratva jelennek meg szerte a világon. Dovatov az orosz emigráció harmadik hullámával ment ki Amerikába, csakúgy, mint Brodskij és Szolzsenyicin. Igor Szuhij irodalomtudós így foglalja össze háromjuk művészetét: „Az én oroszirodalom-konceptióm szerint Joszif Brodskij volt az utolsó költő, Alekszandr Szolzsenyicin az utolsó író és Szergej Dovatov az utolsó mesélő.” Dovatov írásai a Szovjetunióban szamizdatban jelentek meg, könyveit csak 1979-től haláláig tartó, New York-i emigrációja alatt tudta kiadni. Első oroszországi könyvmegjelenését már nem érthette meg, öt nappal a megjelenés előtt halt meg, 1990. augusztus 24-én New Yorkban. Születésének hetvenedik évfordulója alkalmából konferenciát rendeztek Tallinnban, ahol Dovatov a Szovjetszkaja Esztonia tudósítójaként dolgozott – itt szerzett tapasztalataiból született a *Kompromisszum* című kisregény. Berezínóban – ahol Dovatov a Puskin emlékpark idegenvezetőjeként dolgozott – múzeummá alakítják az ott-tartózkodásai alatt az író szállásul szolgáló rozzant kis faházikót. Itteni élményeit a magyarul *Puskinland* címmel megjelent regényében írta meg Dovatov. Leningrádban 30 évig élt Dovatov, itt is sokféle eseményt rendeztek az évforduló alkalmából, az íróról elnevezett díjat Eduard Kocsargin kapta, az Ahmatova Múzeumban pedig kiállítás nyílt Dovatov emlékére.

Az Azbuka Kiadónál megjelent egy gyermekeknek szánt, Joszif BRODSZKIJ *Ballada a kis gőzhajóról* (Баллада о маленьком буксире) című versét tartalmazó, színes rajzokkal illusztrált könyv. Ez az első ilyen különkiadás Brodskij gyerekverseiből, de további hasonló kötetek megjelenését tervezi a kiadó. A *Ballada a kis gőzhajóról* azért nevezetes, mert ez volt az első Brodskij-vers, mely megjelent a Szovjetunióban.

Az AST kiadó gondozásában szeptember elején megjelent egy új kötet Ljudmila PETRUSEVSKAJÁTÓL, mely ezúttal nem egy újabb válogatás a régi írások közül, hanem friss művegyűjtemény. A kötet három részből áll: mesék, rövid színek, művek és elbeszélések, címe *nyersfordításban: Ne szállj be olyan kocsiába, amiben ketten ülnek: történetek és beszélgetések* (Не садись в машину, где двое: истории и разговоры).

Az Ahmatova Múzeumban mutatta be *Sola Amore. Szerelem 5 dimenzióban* (Sola Amore. Любовь в 5 измерениях) című új könyvét a nemzetközileg elismert kulturológus, filozófus, filológus Mihail EPSTEIN. A *sola amore* kifejezés Lutheren keresztül Pál apostoltól származó *sola fide* („egyedül a hit által”) kifejezéséhez vezethető vissza, így fordíthatjuk: „egyedül a szerelem által”. A keresztény hagyományban a *sola fide* arra utal, hogy az ember csak a hite által igazulhat meg Isten előtt és juthat az örök életbe. „Az őszinte és kétségbevonhatatlan hit elérése a nyugati ember számára sok nehézséget okoz. Ennek a hitnek a helyét elfoglalta egy másik végső érték: a szerelem” – mondta a szerző. A *Sola Amore 5 dimenzióban* vizsgálja a szerelem mibenlétét – fizikai, pszichológiai, művészeti, nyelvészeti és vallási szempontból.

(Kis Orsolya – Zoltán Dominika)

NÉMET

Charlotte ROCHE új műve, a *Schoßgebete* apropóján, amelyet magyarra talán *Öl-imák* címen lehetne fordítani, ismét elgondolkodhatunk azon a különösen a kortárs irodalom kapcsán rendre felmerülő kérdésen, vajon mennyire szükséges figyelembe venni egy-egy mű sikerét annak irodalmi megítélésükor. Persze jól tudjuk, a sikert számos tényező befolyásolja, amelyek közül az irodalmi, esztétikai érték manapság úgy tűnhet, egyre kevésbé hat az olvasóközönség vásárlási magatartására. Roche új regénye a címadással és a témaválasztással részben első könyvének jól bevált marketingstratégiáját követi, hiszen a *Feuchtgebiete* is (lásd: KH 2009011) igen jól profitált a tabukat döntögető témaválasztás és a részben a pornográf jelenetek körül kialakult botrányokból. Ennek ellenére, vagy talán éppen ezért az a regény is elképesztő sikereket ért el, 2008-as megjelenése óta eddig kereken kétmillió példány kelt el belőle, és a *Schoßgebete* is hetek óta vezet a bestseller-listákat. A Piper Kiadó beharangozójában azt ígéri, Roche új regénye lerántja a leplet a házasságon belüli szexualitásról, s ezen ígéret marketingerejét persze csak fokozza az a tény, hogy a regény 33 éves hősnője számos életrajzi párhuzammal kapcsolódik a szerző valós személyéhez, aki nem utolsósorban ismert médiaszemélyiség. Abban, úgy tűnik, egyetértenek a kritikusok, hogy Roche ezúttal többről is ír, mint pusztán szexualitásról és pornográfiáról, hiszen ezek mögött egy hét évvel ezelőtti családi tragédia is felsejlik, amelyben a hősnő esküvőjére tartó fivére és édesanyja autóbalesetet szenvednek, amit csak az édesanya él túl, ám ő is súlyos, maradandó sérüléseket szenved. Kevés kritikus állítja azonban, hogy a kritika által erős ellenérzésekkel fogadott első regénnyel szemben ezúttal sokkal értéke- sebbet alkotott volna az író, bár van, aki (mint például Beate Hausbinder, a der Standard munkatársa) kifejezetten dicséri a mű szexen túli rétegét. Gyakoribbak azonban azok a vélekedések, amelyek szerint ezen réteg erejéből is sokat visszavesz, hogy gyakran mind tartalmi, mind nyelvi szinten túl sok banális elemet tartalmaz. Ugyanakkor a műhöz kapcsolódó fokozott médiajelenlétről a regény egy másik aspektusa is gondoskodik. Roche nem éppen kedvező színben tünteti fel benne Alice Schwarzert, az egyik legismertebb német feministát, aki erre a médiában is reagált, így talán saját szándéka ellenére is további médiajelenléteket biztosítva a tőle részben elhatárolódó, a német feminista mozgalmon belül Schwarzer „nyugdíjazását” for- szírozó Rochénak.

Nem mondhatjuk azonban, hogy ne léteznének ugyanak- kor olyan eszközök is, amelyek, mint például a különböző irodalmi díjak, reményeink szerint elsődlegesen irodalmi értékek kiemelése révén hathatnak vissza az eladási lis- tákra. Pillanatnyilag a mindössze hétéves múltra vissza- tekintő Német Könyvdíj az egyik legnagyobb erővel bíró elismerés ebből a szempontból. A 37 500 euro összdíjazá- sús elismerést többkörös eljárás során ítéli oda szépiroda- lom, szakkönyv és fordítás kategóriában. A szépirodalmi kategóriában pillanatnyilag – a cikk írásakor – még csak a húsztétéles hosszú lista ismert, melyet idén 173 nevezett műből válogattak a zsűri tagjai. Az öttétéles rövid listát szeptember 14-én hozzák nyilvánosságra, a díjat pedig október 10-én, vagyis jelen lapszám megjelenésének nap- ján ítéli oda. A Német Könyvdíjra jelölt alkotások hosz- sús listáján azért is érdemes elmerengeni, mert a korábbi évek tapasztalatai szerint elsőkönyves íróknak épp olyan esélye lehet megnyerni azt, mint befutott, többszörösen elismert, komoly irodalmi munkásságot maguk mögött tudó szerzőknek. Az ismertebb jelöltek között szerepel az idén Marlene STREERUWITZ: *Die Schmerzmacherin* (A fáj- dalomcsináló, talán az angyalcsináló mintájára, S. Fischer, 2011), Wilhelm GENAZINO: *Wenn wir Tiere wären* (Ha állatok lennének, Hanser, 2011) és Sibylle LEWITSCHAROFF: *Blumenberg* (Suhrcamp, 2011) című regénye is. 2009-ben egyébként utóbbi két szerző bejutott a Könyvdíj rövidített jelöltlistá- jára (lásd: KH 2009012), amelyet végül Lewitscharoff vehe- tett át *Apostoloff* című regényéért (lásd: KH 2009013).

LEWITSCHAROFF pár hete megjelent legújabb regénye, a *Blumenberg*, talán kissé szokatlan tisztelgés a nagy hatású filozófus, Hans Blumenberg előtt, hiszen a regény felütésé- ben egy tisztázatlan ontológiai státuszú nagy, sárga, higgadt oroszán jelenik meg egy éjszaka a professzor dolgozójában. Az oroszán úgymond a filozófiai töprengések középpontja lesz a műben és egyszersmind visszatérő, ám csupán a profesz- szor által érzékelt látogató. Az FAZ recenzense így fogalmaz: a címszereplő Blumenberg és az olvasó számára is közvetlenül jelen lévő álomszülemény ez az oroszán, és csodálatra méltó, hogyan fűzi az író a látszólag különálló részeket egy magá- tól értetődő, öntörvényű egységgé, amely nemcsak a humort, a finomságot és a tragikumot ötvözi, hanem egyszersmind korábbi írói munkásságát is reflektálja. A díj jelöltjeinek hosz- sús listája: <http://derstandard.at/1313024442981/Deutscher-Buchpreis-Streeruwitz-Knecht-und-Laher-auf-Longlist> (Paksy Tünde)

OLASZ

Szeptember elején adták át Velencében az idei Campiello iro- dalmi díjat több kategóriában. Campiellónak hívják a jellegze- tes velencei terecskét, azonkívül ez egy Goldoni-darab címe is, tehát a díj szorosan kötődik egy meghatározott régióhoz, Veneto tartományhoz, hiszen jó mecénásokként az ottani vállalkozók alapították az irodalom támogatására negyvenki- lenc évvel ezelőtt. A Campiello a Strega után a második leg- rangosabb irodalmi elismerésnek számít Olaszországban. Az idei fődíj, a SuperCampiello nyertese Andrea MOLESINI *Non tutti i bastardi sono di Vienna* (Nem minden gazember bécsi) című regénye lett, amely a palermói Sellerio Kiadó gondozásában jelent meg. Molesini a díjat Elvira Sellerio, a kiadó nemrég elhunyt alapítójának emlékének ajálotta, mert „kiadóként bátran kiállt az elődök döntése mellett, és megvédte érték- rendjüket a jelenkor közönségességével szemben. Megvédte irodalmunkat, amelyhez fogható csak kevés van, és amely egyetlen más nép irodalma mögött sem marad el semmi- ben.” Molesini eddig elsősorban gyermekirodalmi szerzőként és az angol-amerikai költészet fordítójaként volt ismert. Első felnőtteknek szánt könyvét „klasszikus regényként” határozza meg, amelyben hazaszeretet, gyűlölet, szerelem – vagyis örök szenvedélyek szerepelnek egymás mellett. A regény az első világháború idején, az egységes Olaszország történelmének egyik legtragikusabb pillanatában, a caporettoi ütközet idején játszódik, a történet 1917 ősze és 1918 ősze között egy évet ölel fel. A színhely a Spada család Piave-parti villája, amelyet elfoglaltak a győztes osztrákok, akikből nem sokkal később, egy következő történelmi sorsforduló után vesztesek lettek. A Veneto tartománybeli patrióta vállalkozók kitüntetése az eg- séges Olaszország létrejöttének 150. évfordulóján nyilván a velencei szerzőnek, a történelmi témának és helyszínnek egy- aránt szól. A Campiello életműdíjat az idén a szicíliai születésű Andrea CAMILLERI vehette át, akinek legtöbb műve ugyancsak a Sellerio Kiadónál jelent meg, az elsőkönyves szerzőknek szánt Campiellót Viola DI GRADO kapta *Settanta acrilico, trenta lana* (Hetven százalék akril, harminc gyapjú) című könyvéért, vala- mint osztottak díjat a legígéretesebb pályakezdőknek kispró- za kategóriában.

Andrea Camilleri az egyik szerzője az Einaudi Kiadó nagy ér- deklődésre számot tartó új könyvének is, amely *Giudici* (Bírák) címmel jelent meg. A könyv három kisregényt tartalmaz, amelyeket a főszereplő személye köt össze: mindhárman bí- rák vagy ügyészek. A másik két szerző, Giancarlo DE CATALDO és Carlo LUCARELLI az olasz irodalomnak az igazságszolgáltatás kulcsembereivel kapcsolatos feszültségeket, kételyeket feltá- ronlatához tartoznak, és olyan irodalmi hagyomány folyta- tói, amely ugyancsak nagy elődökre tekint vissza: Manzoni, Dosztojevszkij, Kafka és a szicíliai olasz Leonardo Sciascia élet- művére.

Ugyancsak az Einaudi Kiadó adta ki Mariapia VELADIANO első regé- nyét, melynek címe *La vita accanto* (Az élet vele), és amely elnyerte a Premio Calvinót, és második helyezést ért el a Strega-díj dön- tőjében. Veladiano műve nagyon szép nyelven megírt történet egy csúnya kislányról, aki születése pillanatától fogva nem képes örömet szerezni környezetének, hiszen nem teljesíti a mediter- rán országokban a nőkkel szemben támasztott legfőbb elvárás: szépnek lenni. Sok keserűségbe és sok türelembe kerül, míg olyan emberekre talál, akik segítenek neki kibontakoztatni belső, rejtett értékeit, művészi tehetségét.

S végül néhány érdekes képzőművészeti tárlat az olasz őszőn: Velencében a Palazzo Loredanban szeptembertől novemberig látható egy nagy kiállítás a XX. századi olasz képzőművészet meghatározó alakjainak műveiből *Az alaktól az ábrázolásig. Egy gyűjtemény emblematikus darabjai* címmel. A Giuseppe Merlini Gyűjtemény olyan darabjai szerepelnek a kiállításon, amelyeket a nagyközönség még sohasem láthatott: Modigliani, De Chirico, Morandi, Morlotti, Guttuso, Baj, Campigli, Galliani művei.

A római Scuderie del Quirinale termeiben Filippino Lippi és Sandro Botticelli művei szerepelnek azon a kiállításon, amely a XV. századi Firenze művészetét mutatja be. A két mester tábla- képei, freskói és rajzai a világ legjelentősebb múzeumaiból és néhány magángyűjteményéből érkeztek Rómába.

Róma másik nevezetes kiállítócsarnoka, a Palazzo delle Esposizioni két különleges kiállításnak ad otthont ezen az őszőn: *Szocialista realizmusok. A nagy szovjet festészet 1920–1970* cím- mel rendezett tárlat a soknemzetiségű szovjet birodalomban megvalósult államilag támogatott művészetet mutatja be, a tár- sadalmi tartalom győzelmét a forma felett. A másik kiállítás az orosz avantgárd jelentős alakja, Alekszandr Rodcsenko festészet, design, színház, mozi, grafika és fotóművészet területén megva- lósuló művészetével ismerteti meg az olasz közönséget.

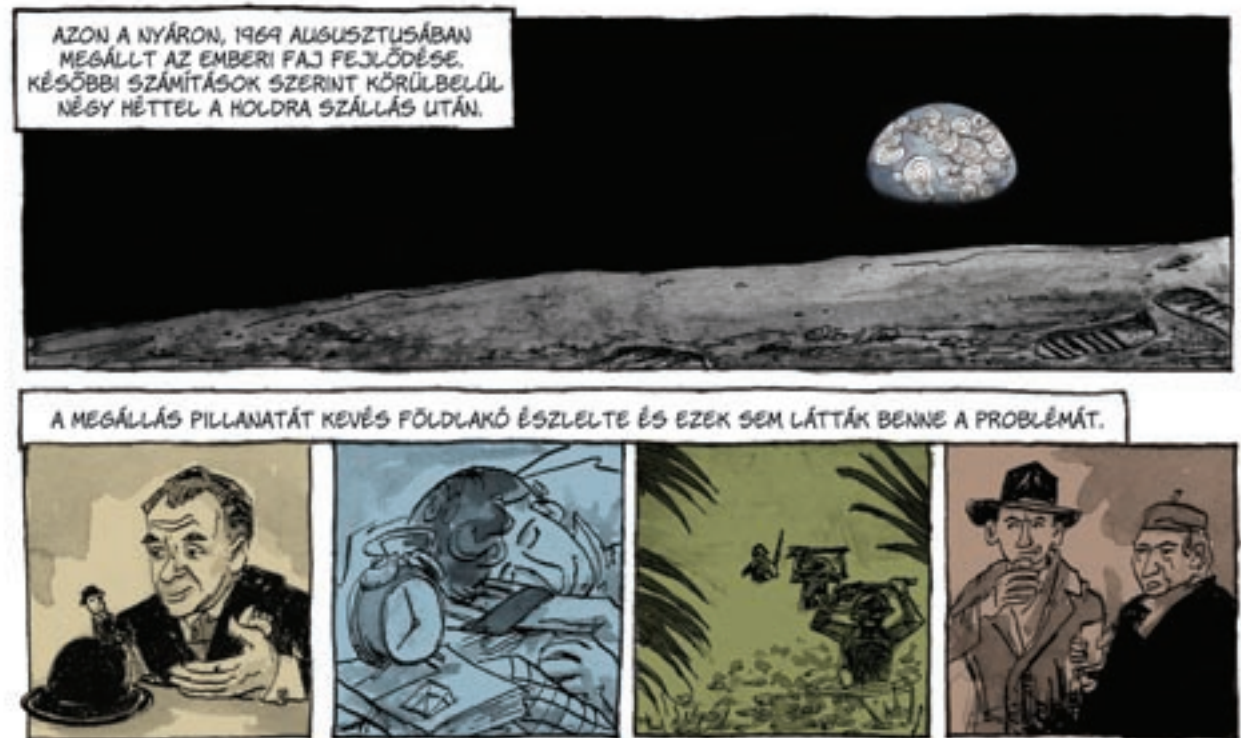
(Lukácsi Margit)

SPANYOL

A mexikói Guadalajara-ban idén a Könyvvásár Fődíját Fernando VALLEJO kolumbiai író kapta. A medellíni születésű, Mexikóban élő szerző a mai spanyol nyelvű irodalmak egyik legvitatottabb elbeszélője, aki regényeiben mind a politika és a politikusok szégyentelen túlkapásait, a tudományok akadémikusságát, elsősorban a darwini evolúciós fajelméletet, mind pedig az egyház visszasságait erőteljesen támadja. Legismertebb regényei a *La virgen de los sicarios* (*Bérgyilkosok madonnája*, 1994) és az *El desbarrancadero* (2001), valamint az *El río del tiempo* (*Időfolyó*, 1985–1993) című ötkötetes önéletrajza. Leginkább az úgynevezett „piszkos realizmus” irányzatához kötik a nevét, határozottan elkülönül a hagyományos európai modelleket követő, realista írásmódtól éppúgy, mint a „nagy elődtől”, a latin-amerikai irodalomkritikában igencsak elcsépeelt és kiüresedett kategóriától, a „mágikus realizmustól”. A *La virgen de los sicarios* című regény például egy szokatlan szerelmi történetet, vagy ha úgy tetszik, fordított evangéliumot beszél el (a cím utal a szikáriusok szektájára), amelyben a gyilkosok szertartásosan megáldott golyókkal ölnek azért, hogy biztos célba találjanak, és a legnagyobb bűn a túlélés. A regény a megélhetéért hidegvérű gyilkolás, a kábítószer-kereskedelem, a homoszexualitás problematikáját tárja elénk és teszi mindezt a gyermekkor, a múlt nosztalgikus felidézésével. A szöveg múlt és jelen, élet és halál, a gyermeki idill és a felnőttlét apokaliptikus világának kettőssége mentén szerveződik, amelyből nincs kiút. Medellín városa, amely Kolumbiát és egyben – az elbeszélő számára mindenképpen – az egész világot jelenti, menthetetlenül pusztulásra ítéltetett, ahol a társadalmi különbségektől függetlenül gazdagnak és szegénynek egyaránt meg kell halnia. Az élet és halál közti átmenet elvesztette a jelentőségét. Vallejo tagadja az emberiség fejlődésének lehetőségét, megkérdőjelezi a lineáris időképzetet, ráadásul nem kínál semmiféle más alternatívát sem. Nézete szerint mindez egyedül a káoszban végződhet. A történet egy másik lehetséges olvasatában pedig a bibliai Apokalipszis szisztematikus paródiáját kapjuk, ahol az isteni büntetést senki nem kerülheti el, hiszen egyetlen igaz ember sem létezik. A prófécia a valósággal válik egyenlővé a szövegben, Medellín élő halottak városa lesz. Nem nehéz felismernünk Juan Rulfo szellemvárosát, Comalát, a *Pedro Páramo* (1955) című regény helyszínét (magyarul 1964-ban jelent meg Hargitai György fordításában). Az erőszak, a társadalmi számkivetettség jelenik meg más, a „piszkos realizmus” írásmódját követő szerzőknél is, mint például a kubai Pedro Juan GUTIÉRREZ vagy a mexikói Mario BELLATÍN műveiben is.

Ugyanígy határterületet boncolgatott június végén az Országos Idegennyelvű Könyvtárban megrendezett IX. Nemzetközi Fantasztikus Irodalom Konferencia is, amelyen elsősorban Kelet és Nyugat kapcsolódási pontjait keresték az irodalmárok. A rendezvény kiemelt vendége a mexikói regényíró és novellista Óscar DE LA BORBOLLA volt, akitől távol áll minden túlzott emelkedettség, habár filozófiát tanult és tanít a mexikói UNAM egyetemen, és aki fanyar humorával, cinikus, provokatív hangvételével, ámde kedves mosolyával üde színpontot vitt a szellemekről, vámpírokról, és nagyon is valós politikai rendszerekről érkező tudományos előadások közé. Talán az egyik legismertebb gyűjteménye a *Las vocales malditas* (*Átkozott magánhangzók*, 1994), amely öt olyan „egyperces” elbeszélést tartalmaz, amelyek mindegyikében csak egy magánhangzó szerepel: *Cantata a Satanás* (*Kantáta a Sátánnak*), *El hereje rebelde* (*A lázadó eretnek*), *Mimí sin bikini* (*Mimi bikini nélkül*), *Los locos somos otro cosmos* (*Mi, örültek külön világ vagyunk*), *Un gurú vudú* (*Egy vudú guru*). A szövegek különlegessége, hogy nem pusztán véletlenszerűen összehordott szavak halmaza, hanem mindegyik kerek egész, sőt tanulságos történet, számos értelmezési lehetőséggel. Oscar de la Borbolla a konferencia zárásaképpen multikulturális világunk látletét kínálta. Realitás és irrealitás összemosódásáról beszélt, amelynek következtében egyre kevesebb a bizonyosság és sokkal inkább a régi igazságok eltűnése utáni kételyek fogalmazódnak meg. Csupa-csupa nyelvi képződmény, amelyet valóság-nak vélünk. A virtuális kapcsolataink – tette fel a végső kérdést –, álmaink, fikcióink, nem újfent egy szellemvilágról szólnak?

(Menczel Gabriella)

Pryck és Griga

KEMÉNY ISTVÁN KEDVES ISMERETLEN CÍMŰ REGÉNYÉNEK RÉSZLETE NYOMÁN RAJZOLTA: LAKATOS ISTVÁN

